

---

## Aholini ro'yhatga olish jarayonida uy xo'jaligi daromadini aniqlash

Milliy sharoitdan kelib chiqib, kerakli ma'lumotlarni ro'yxatga olish varaqasi yoki to'g'ridan-to'g'ri ma'muriy manbalardan to'planishi mumkin. Aholini ro'yxatga olish varaqasi orqali daromad ma'lumotlarini to'plash bilan bog'liq muammolar qisman ko'plab mamlakatlarda bunday ma'lumotlarning nozik tabiati va aniq javob berish yoki unutilishning qisman murakkabligi bilan bog'liq. Uy xo'jaliklarining daromadlari, xususan, o'z-o'zini ish bilan ta'minlash va mol-mulkdan olingan daromadlar haqidagi ishonchli ma'lumotlarni to'plash umumiy so'rovlarni bajarishda juda katta qiyinchiliklarga duch kelmoqda, ayniqsa, aholini ro'yxatga olish doirasida. Masalan, oziq-ovqat, ichimliklar, uy-joy, yoqilg'i, kiyim-kechak, shuningdek, boshqa tovarlar va xizmatlarni taqdim etish shaklida daromad masalasini naqd bo'lmagan shaklda (masalan, to'lovlar va xizmatlar) kiritish bunday daromadlarning qiymatini belgilash zarurati tufayli yanada ko'proq qiyinchiliklar tug'diradi. Naqd daromad ma'lumotlari bilan cheklangan bo'lsa ham, aholini ro'yxatga olish bo'yicha daromad ma'lumotlarini to'plash, ish hajmining ko'payib ketishi, javoblardagi xatoliklar bilan bog'liq maxsus muammolarni keltirib chiqaradi. Shuning uchun, bu savol odatda uy xo'jaliklari kuzatuvlarining namunaviy so'rovnomalaridagi formati uchun yanada qulayroq deb hisoblanadi. Milliy ehtiyojlarga qarab, mamlakatlar ham qisqa hisobot davrida (masalan, bir oy) va uning faqat pul daromadlarini cheklash orqali faqat daromad tarkibiy qismlarini, masalan, ish bilan ta'minlanadigan daromad) qoplash orqali uy xo'jaliklarining daromadlari haqida cheklanadi. Ushbu ta'rif yordamida to'plangan ma'lumotlar ko'plab foydalanishga ega bo'lgan statistikani rivojlantirishga yordam beradi.

Bu masala bo'yicha xalqaro standartlarga muvofiq, ish bilan band bo'lgan shaxslarning ish haqidan olinadigan daromad mehnat haqi va okladni o'z ichiga olishi kerak, ishlab chiqarish kooperativlari a'zolarining daromadlari va ish beruvchilar va o'z-o'zini ish bilan ta'minlaydigan ishchilar, biznesni boshqaruvchi va korporativ bo'lmagan korxonalar aralash daromadlari kiradi. Ish bilan band bo'lgan oila a'zolarining daromadidan tashqari, uy xo'jaliklarining umumiy daromadlari, masalan, foizlar, dividendlar, ijara, ijtimoiy ta'minot liniyasi nafaqalari, pensiya va uning barcha a'zolarining hayot sug'urtasi shartnomasi bo'yicha yillik to'lovlarni o'z ichiga olishi kerak.

U.Mahmudov,

Farg'ona viloyati statistika boshqarmasi bosh mutaxassisi.

2021-10-06 18:06:14